

Lessuggesties bij *Schoolstrijd*

Algemene informatie

Het kinderboek *Schoolstrijd* is speciaal geschreven in het kader van de herdenking van 100 jaar onderwijsvrijheid in Nederland. Marian Schalk heeft uitvoerig historisch onderzoek gedaan en de belangrijkste informatie over de schoolstrijd op een eigentijdse manier in een verhaal verwerkt. Natuurlijk werden daarbij bepaalde keuzes gemaakt; geschiedenis is nooit zwart-wit. Deze keuzes zijn beoordeeld door enkele historici, die betrokken zijn bij de stuurgroep die de activiteiten in het herdenkingsjaar 2017 organiseert. Alle historische informatie in het boek is daarom verdedigbaar.

Meer informatie over de georganiseerde activiteiten door de genoemde stuurgroep is te vinden op <http://www.vrijheidvanonderwijs.nl/>.

Samenvatting van het boek

Thomas' klas (groep 7) doet mee aan een wedstrijd. Als ze genoeg punten verdienen met de opdrachten die de klas moet maken, krijgen ze een gratis schoolreis én mogen ze erbij zijn als een 100 jaar oude tijdcapsule wordt geopend.

In de les legt meester Maurits de klas haarfijn uit waarom het jaar 1917 zo'n bijzonder jaar is voor christelijke scholen. Daarnaast geeft hij veel tijd om aan de opdrachten te werken.

Thomas wil de wedstrijd per se winnen. Maar er is veel concurrentie: alle scholen in de gemeente doen mee. Ook Het Palet. En op die school zitten die vervelende jongens die hem elke dag lastigvallen ...

Thomas hoopt dat Joop hem helpen kan om die jongens een lesje te leren. Hij ergert zich aan Hidde, die wel een grote mond heeft, maar waardeloos werk levert voor de wedstrijd. En hoe zit het met Merel? Is zij betrouwbaar of ...?

Werkwijze in de klas

Het boek is zo geschreven dat een leerkracht in groep 6, 7 of 8 van de basisschool in twee weken tijd het verhaal kan voorlezen. Om de informatie over de schoolstrijd echt te laten landen, zijn diverse digibordlessen die meester Maurits in het boek aan de klas laat zien, beschikbaar op de website www.100jaarvrijheidvanonderwijs.nl. Ook zijn er in dit document voor elke dag enkele lessuggesties gedaan. Met behulp daarvan krijgt iedere leerkracht handvatten om het gelezene in de eigen klas te verwerken. Het verdient zeker aanbeveling om als leerkracht zelf eerst heel het boek door te lezen. Dat geeft grip op de materie.

Grofweg worden per dag twee hoofdstukken voorgelezen. Dit kost de nodige tijd, zeker als er nog een bespreking en/of verwerking volgt. Hoewel iedereen natuurlijk zelf kan kiezen dit meer of minder uitgebreid te doen, moet er gemiddeld genomen toch één à anderhalf uur per dag voor uitgetrokken worden.

Het voorlezen van het boek kan worden gecombineerd met de lessen uit het Leerpakket, eveneens te verkrijgen op www.100jaarvrijheidvanonderwijs.nl. Dat vraagt extra tijd in het rooster, maar in groep 7 en 8 krijgt het thema daardoor nog meer inhoud.

Het is als laatste goed mogelijk om in de eigen klas of eigen school ook een wedstrijd uit te zetten, zoals in het boek gebeurt met alle scholen in de gemeente. De opdrachten in het boek kunnen een handreiking zijn voor de inhoud van zo'n wedstrijd, maar uiteraard zijn er talloze andere mogelijkheden om in de bovenbouw een uitdagende wedstrijd te organiseren. Dit hangt ook af van de motivatie van de leerlingen en leerkrachten op school.

Lessuggesties per dag

DAG 1

Voorlezen uit *Schoolstrijd*: Hoofdstuk 1 en 2

Verwerkingsmogelijkheden:

Vestig de aandacht van de groep op het verschijnsel 'tijdcapsule' (past eventueel ook goed bij Hoofdstuk 5). Dat kan met behulp van wat onderzoek op internet. Enkele sites:

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Tijdcapsule>

<http://www.ad.nl/den-haag/tijdcapsule-gevonden-in-voormalig-pand-vend~a3881b61/>

<http://www.nu.nl/wetenschap/3967698/tijdcapsule-1795-geopend-in-boston.html>

<https://www.youtube.com/watch?v=ur9OElUmGj8>

https://www.youtube.com/watch?v=6_X-h-FlyYw

De sites en filmpjes geven veel gespreksmogelijkheden in de klas. Ook is het een optie om met de kinderen een tijdcapsule te maken en te verbergen in de school (die mogelijkheid past ook goed bij Hoofdstuk 19). Interessant is dan de vraag wat je in zo'n tijdcapsule stopt. Let op: in *Schoolstrijd* wordt die vraag beantwoord, maar pas in het laatste hoofdstuk!

De oude brief is met een kroontjespen en in schoonschrift geschreven. Kinderen van nu vinden het vaak leuk om dit zelf ook te proberen. Kroontjespennen en inkt zijn nog altijd verkrijgbaar; voorbeelden van schoonschrift zijn te vinden op internet.

Het idee van meester Maurits om de belangrijkste informatie over de schoolstrijd aan meetlinten op te hangen in de klas is eenvoudig uit te voeren in de eigen klas. Het is zeer aan te raden om de tijdlijn van de schoolstrijd in elk geval een duidelijk zichtbare plaats te geven in het lokaal.

De digibordlessen uit het boek of van de site mogen gekopieerd worden met toestemming van de uitgever.

DAG 2

Voorlezen uit *Schoolstrijd*: Hoofdstuk 3 en 4

Verwerkingsmogelijkheden

Denk met de kinderen na over het verschijnsel 'brug'. Wat doet een brug, wat is zijn functie? (Hij biedt kansen om dingen bijeen te brengen die anders gescheiden zijn.) Wat doet de brug in dit verhaal? (Juist scheiding maken, niet bijeen brengen.) Zal dat zo blijven, of is er kans dat de brug niet langer vijandig, maar juist vriendschappelijk wordt?

Dit kan gekoppeld worden aan een creatieve opdracht, zoals een fantasiebrug tekenen of zelf een brug bouwen. De mooiste brug krijgt misschien wel een prijs.

Bereken met de hele klas (of met een groepje goede rekenaars) grofweg hoeveel euro er in een school omgaat. Hoeveel kosten leerkrachten? Hoeveel kosten de materialen? Hoeveel kosten de computers, de software, de meubels? Daar kan de jaarrekening van de school zelfs bij gehouden worden.

Om het totaalbedrag inzichtelijker te maken, kan de klas het met neggeld uittellen. Dat zal een enorme bak vol geld worden! Stel je voor dat de ouders dit allemaal zelf moeten betalen, hoeveel kost dat dan per gezin per jaar?

DAG 3

Voorlezen uit *Schoolstrijd*: Hoofdstuk 5 en 6

Verwerkingsmogelijkheden

Na deze hoofdstukken is het bijna logisch dat kinderen zelf een (telefonisch) interview met hun opa en oma houden over hun schoolherinneringen. Dit kan de volgende dag worden teruggekoppeld in de groep (wat mogelijk informatie oplevert die in Hoofdstuk 7 en 8 weer terugkomt). Er kan ook een schrijfpdracht van gemaakt worden.

Een metaaldetector is vaak aansprekend voor kinderen, maar tegelijk wat onbegrijpelijk. Dit filmpje uit 2008 kan meer inzicht geven:

<http://schooltv.nl/video/metaaldetector-oude-voorwerpen-uit-de-grond/>

DAG 4

Voorlezen uit *Schoolstrijd*: Hoofdstuk 7 en 8

Verwerkingsmogelijkheden

Deze hoofdstukken bieden de kans om in te gaan op koningin Wilhelmina. Wie was zij eigenlijk? Waarom is die school in Wienden naar haar genoemd? Dit kan met behulp van beeldmateriaal op internet, of door middel van een stamboom van ons Koninklijk Huis.

Voor het geval in de klas weleens is (voor)gelezen uit boeken van Jacques Vriens: via deze link is een filmpje te vinden waarin Jacques Vriens aan Schooltv vertelt over zijn school van vroeger, een beetje zoals de oude meneer in het boek ook doet.

<http://schooltv.nl/video/op-school-50-jaar-geleden-jacques-vriens-vertelt-over-toen/#q=schaatsen%20vroeger>

DAG 5

Voorlezen uit *Schoolstrijd*: Hoofdstuk 9 en 10

Verwerkingsmogelijkheden

In Hoofdstuk 9 gaat het over beeldvorming. Kinderen van Het Palet denken dat er opscheppers op de christelijke school zitten. Hoe is dat nu? Welke beelden leven er rondom ónze school? Hoe komen wij over op andere mensen? Dat is voor een christen in 2017 een belangrijk item!

De vraag is of daar aanwijzingen voor te vinden zijn. Afhankelijk van de hoeveelheid tijd die beschikbaar is, kan het interessant zijn om in de directe omgeving van de school na te vragen welk beeld bij de omgeving leeft.

In Hoofdstuk 10 wordt de dagopening overgeslagen, mede dankzij de opzienbarende vondst van Thomas' groepje. Het kan boeiend zijn om aan het begin van deze dag of van deze middag zelf ook de opening eens over te slaan. Hoe reageren kinderen daarop? Waarom vinden ze het gek als het niet gebeurt? Hoe waardevol is het eigenlijk om de dag te beginnen op een christelijke manier?

Deze suggestie is ook te vinden in de lessenserie die voor groep 7 en 8 ontwikkeld is.

DAG 6

Voorlezen uit *Schoolstrijd*: Hoofdstuk 11 en 12

Verwerkingsmogelijkheden

De christelijke school als 'zaak van het hart'. Dat is de kern van de schoolstrijd, én de kern van de woorden van de oude meneer in Wienden. Dit kan met de groep op net zo creatieve wijze verwerkt worden als Merel en Steffie bedenken voor hun eindopdracht. Kinderen kunnen hun eigen 'zaak van het hart' tekenen, verwoorden, ontwerpen. Zo kan het prikbord gevuld worden met wat anno 2017 tot de 'zaak van het hart' behoort.

De foto van het nachtkwartje in het boek is gevonden op <https://www.knm.nl/Wilhelmina-Krooncollectie/nl/news/274/?NieuwsGroepID=1>. Op deze site is meer interessante informatie te vinden over oude munten en het bijbehorende verhaal. In de klas kunnen de munten besproken en op creatieve wijze worden nagmaakt.

DAG 7

Voorlezen uit *Schoolstrijd*: Hoofdstuk 13 en 14

Verwerkingsmogelijkheden

De strijd barst los in het boek. Max en Koen informeren bij Thomas naar wat er nu anders is op een christelijke school. Thomas probeert dat uit te leggen. Denk met de klas na over de vraag in hoeverre Thomas erin slaagt om het 'bijzondere' van zijn school te verwoorden. Is het inderdaad zo dat alleen het Bijbelverhaal en het dagbegin het verschil uitmaken? Of is er meer? Hoe doet onze school dat, hoe doen wij als leerlingen dat? Het is goed om bij de bespreking van dit onderwerp de kern van het christelijk geloof als uitgangspunt te nemen. Als het goed is zijn reformatorische scholen erop gericht dat kinderen een christen zijn of worden. Dan loopt het gesprek als vanzelf uit op Christus, Wie een christen navolgt.

Strijd om de school is niet alleen in Nederland geweest van 1806-1917. In onderstaand filmpje zien we Malala. Zij strijdt ook om onderwijs. Maar waar gaat het bij haar om? Zijn er overeenkomsten met de schoolstrijd, of toch vooral verschillen? (Met name de reactie van Marc Dullaert geeft aanwijzingen om overeenkomsten op te merken.)

<http://schooltv.nl/video/malala-yousafzai-strijdster-voor-onderwijs/#q=onderwijs>

DAG 8

Voorlezen uit *Schoolstrijd*: Hoofdstuk 15 en 16

Verwerkingsmogelijkheden

De klas van Thomas doet oudhollandse spelletjes op het plein. Misschien is het mogelijk om dit met de groep ook te doen. Hinkelbanen, bikkelen, springtouw (niet per se iets van vroeger) etcetera.

Thomas krijgt stevige kritiek van zijn vader en moeder, omdat hij Merel wantrouwt. Wat vinden de kinderen van Thomas' houding? Is zijn jaloezie terecht, is het begrijpelijk? En wat vinden de kinderen van Thomas' vader en moeder? Zijn die niet erg onaardig tegen Thomas? Wat zou de reden zijn dat Thomas' moeder hem de telefoon in handen duwt en meteen laat bellen naar Merel om het weer goed te maken?

In dit klassengesprek kan aan de orde komen dat het een Bijbelse houding is om je fouten toe te geven en zo snel mogelijk weer goed te maken (de zon niet laten ondergaan over je boosheid). Daardoor is een intermenselijk probleem snel uit de wereld geholpen en wordt het onderlinge contact meestal beter dan het was. Een goede, Bijbelse raad dus!

DAG 9

Voorlezen uit *Schoolstrijd*: Hoofdstuk 17 en 18

Verwerkingsmogelijkheden

Via deze link is een filmpje te zien waarin een paardentram rond 1900 een rit door Den Bosch maakt. Dit kan de kinderen helpen om meer beeld te krijgen bij dit ouderwetse vervoermiddel.

<https://www.youtube.com/watch?v=LmsL7hk1QVU>

Het streekmuseum Baron van Brakell heeft model gestaan voor het streekmuseum waar Thomas' klas op schoolreis gaat. <http://www.streekmuseumbaronvanbrakell.nl/> Het is leuk om met de kinderen wat op deze website te snuffelen. Een nog mooiere optie, als afsluiting van het lezen van het gehele boek, is een excursie naar dit museum.

De kinderen in het boek verkleden zich in kleren van vroeger. Stuur de kinderen in de klas naar huis met de opdracht in oude fotoboeken te gaan kijken. Misschien kunnen ze er foto's/scans/kopieën van maken. Op school kan vervolgens geanalyseerd worden welke veranderingen de kleding van kinderen in de loop van de tijd heeft ondergaan.

Meester Maurits leest in het bijzijn van de kinderen van Het Palet een stukje uit de eerste Petrusbrief. Ga met de klas het gesprek aan waarom hij dit stukje leest. Wat staat daar? Wat betekent dat voor ons? Wat betekent het voor onze houding richting andere scholen in de gemeente, richting niet-christelijke mensen?

DAG 10

Voorlezen uit *Schoolstrijd*: Hoofdstuk 19

Verwerkingsmogelijkheden

Bespreek met de klas de finale in het verhaal. Is het een teleurstelling dat er alleen maar een tekening in de capsule zit? Of heeft die een grote waarde? Wat is überhaupt de waarde van geschiedenis? Hebben wij iets aan informatie over vroeger, of kunnen we die gewoon naast ons neerleggen?

Hierbij aansluitend is het natuurlijk uitdagend om de kinderen in de klas zelf hun tekening van de Koningin Wilhelminaschool te laten ontwerpen. In het boek staat een getekende versie van Daan van Oostenbrugge, maar elk kind kan dat op zijn eigen manier vormgeven. De uitdaging wordt nog groter als de kinderen dat met een kroontjespen en inkt moeten doen. De vlekken en spetters zullen het geheel nog authentieker maken!

Met het lezen van dit hoofdstuk is het boek uit. In hoeverre hebben de kinderen de feitelijke informatie over de schoolstrijd op een rijtje? Het is goed om erop terug te komen, om hen met eigen woorden te laten zeggen waar het in de schoolstrijd om ging, waar de drie fasen om draaiden. En het is zeker goed om nog eens te bespreken welke relatie er in 2017 ligt met de beëindiging van de schoolstrijd in 1917. Daarbij kan aan de orde komen dat er de laatste jaren in politiek opzicht bedreigingen voor de vrijheid van onderwijs opdoemen.